

77/1997 Sb.

Zákon

ze dne 20. března 1997

O státním podniku

SHRNUTÍ ZÁKONA OD DOSTUPNÉHO ADVOKÁTA

JUDr. Ondřej Preuss, Ph.D.
Garant obsahu

Zákon o státním podniku modernizuje hospodaření firem ve vlastnictví státu. Zákon č.77/1997Sb., **zákon o státním podniku**, upravuje **zakladatelský dokument, dozorčí radu a rozdělení zisku**. Ředitel ručí za efektivní využití majetku.

Podnik vzniká zápisem do **obchodního rejstříku**; zakladatel jmenuje **ředitele a pětičlennou dozorčí radu**. Zisk se dělí na fond obnovy a odvod do státní kasy; ztrátu pokrývají **vlastní rezervy**. Prodej majetku nad 50 mil. Kč vyžaduje **souhlas zřizovatele**.

Ředitel předkládá **strategický plán**, odbory mají křeslo v radě a dohlíží na pracovní místa. Audit MF ověřuje hospodaření; při porušení péče o svěřený majetek hrozí **odvolání vedení**.

Transparentní rámec brání tunelování a umožňuje státu spravovat klíčové podniky jako řádný hospodář.

Vyhlášeno dne 11. dubna 1997, datum poslední novelizace 1. března 2025

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Obecná ustanovení

Předmět úpravy a základní ustanovení

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje postavení a právní poměry státního podniku (dále jen „podnik“).

§ 2

Základní ustanovení

- (1) Podnik je státní organizací a právnickou osobou, jejímž prostřednictvím vykonává stát svá vlastnická práva. Podnik provozuje svým jménem a na vlastní odpovědnost podnikatelskou činnost za účelem plnění významných strategických, hospodářských, společenských, bezpečnostních nebo dalších zájmů státu.
- (2) Podnik má právo hospodařit s majetkem státu a nemá vlastní majetek.
- (3) Kmenovým jméním podniku je souhrn peněžitého vyjádření hodnoty nemovitých a movitých věcí stanovený v zakládací listině, k nimž má podnik právo hospodařit při svém vzniku. Kmenové jmění a jeho minimální výše se zapisují do obchodního rejstříku.
- (4) Zakladatel může zvýšit kmenové jmění podniku o majetek, který podnik v průběhu provozování své podnikatelské činnosti nabyt. Zakladatel může dále po předchozím souhlasu vlády zvýšit kmenové jmění podniku, vyžadují-li to naléhavé strategické, hospodářské, společenské, bezpečnostní nebo jiné zájmy státu. Zvýšit kmenové jmění podniku podle věty druhé je možné z majetku státu, se kterým je příslušný hospodařit ten, kdo vykonává funkci zakladatele podle § 3 odst. 1 tohoto zákona.
- (5) V průběhu činnosti podniku může zakladatel snížit kmenové jmění podniku za účelem krytí ztrát podniku, vyplývá-li potřeba snížení kmenového jmění podniku ze zvláštního zákona nebo z rozhodnutí příslušného orgánu veřejné moci. Snížením kmenového jmění podniku nesmí být dotčena minimální výše kmenového jmění podniku stanovená v zakládací listině při založení podniku.
- (6) Zakladatel zveřejní rozhodnutí o snížení kmenového jmění podniku do 15 dnů ode dne jeho přijetí dvakrát po sobě s časovým odstupem 30 dnů. Zakladatel zároveň písemně vyzve známé věřitele podniku, jejichž pohledávky vůči podniku vznikly před okamžikem přijetí rozhodnutí o snížení kmenového jmění, aby přihlásili své pohledávky vůči podniku ve lhůtě do 90 dnů po zveřejnění posledního oznámení, ledaže jde o snížení kmenového jmění za účelem úhrady ztráty.
- (7) Podnik poskytne věřiteli, který včas přihlásí svou pohledávku vůči podniku, přiměřené zajištění této pohledávky nebo ji uspokojí, ledaže se s věřitelem dohodne jinak. To neplatí, nezhorší-li se snížením kmenového jmění dobytnost pohledávek za podnikem.
- (8) Majetkem podniku se rozumí majetek státu, s nímž má podnik právo hospodařit. Jméním podniku se rozumí majetek podniku a dluhy podniku.
- (9) Určeným majetkem se rozumí majetek státu, který je vymezen jako určený majetek podniku v zakládací listině. Určený majetek podniku se zapisuje do obchodního rejstříku.

§ 3

Zakladatel podniku

(1) Zakladatelem podniku je stát. Jeho jménem vykonává funkci zakladatele ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad (dále jen „ministerstvo“), do jehož působnosti spadá předmět podnikání podniku, pokud zákon nestanoví jinak. Spadá-li předmět podnikání podniku do působnosti více ministerstev, mohou vykonávat funkci zakladatele tato ministerstva na základě dohody, v níž sjednají také způsob společného výkonu funkce zakladatele; dohoda může být uzavřena pouze s předchozím souhlasem vlády. Vláda může dohodu podle věty druhé zrušit a určit ministerstvo, které bude nadále vykonávat funkci zakladatele.

(2) Podnik neručí za dluhy státu a stát neručí za dluhy podniku, není-li zákonem stanoveno jinak.

(3) Funkci zakladatele podniku zabezpečujícího v určitém rozsahu úkoly pro obranu státu, pokud jím není Ministerstvo obrany, může vykonávat i jiné ministerstvo pouze po předchozím souhlasu Ministerstva obrany.

(4) Podnik může být založen pouze na základě předchozího souhlasu vlády.

ČÁST DRUHÁ

Založení, vznik, zrušení, přeměna a zánik podniku

§ 4

Založení podniku

(1) Podnik se zakládá zakládací listinou, kterou jménem státu vydává příslušné ministerstvo (§ 3).

(2) Pravost podpisu osoby jednající za zakladatele musí být na zakládací listině úředně ověřena.

(3) Zakládací listina musí obsahovat

- a) označení ministerstva, které vykonává funkci zakladatele,
- b) název a sídlo podniku; součástí názvu je označení „státní podnik“, které může být nahrazeno zkratkou „s.p.“,
- c) předmět podnikání a účel, pro který je podnik založen,
- d) výši kmenového jmění a jeho minimální výši, kterou je podnik povinen zachovat, určený majetek a jeho položkovou specifikaci,
- e) určení a ocenění majetku podniku; ocenění majetku navazuje na výši ocenění v účetnictví účetní jednotky, která o tomto majetku naposledy účtovala²⁾,
- f) jméno prvního ředitele,
- g) počet členů dozorčí rady a jména prvních členů dozorčí rady,
- h) výši rezervního fondu v okamžiku založení podniku, která činí nejméně 10 % kmenového jmění, pokud zakladatel nestanoví jinak, a minimální výši, do které bude doplněn v průběhu podnikání,

i) označení osoby oprávněné jednat jménem ministerstva vykonávajícího funkci zakladatele.

(4) Určení a ocenění majetku podniku podle předchozího odstavce se provede ke dni založení podniku.

(5) Při stanovení výše kmenového jmění a při ocenění podle odstavce 3 písm. d) a e) se nepřihlíží k povrchovým a podzemním vodám, lesním pozemkům a lesním porostům, ložiskům nerostných surovin a nerostů a jeskyním.

§ 5

Vznik podniku

(1) Podnik vzniká dnem, ke kterému byl zapsán do obchodního rejstříku. ³⁾ Návrh na zápis podává zakladatel.

(2) K návrhu se připojí

a) zakládací listina,

b) doklad o ocenění majetku, s nímž má podle zakládací listiny podnik právo hospodařit v okamžiku svého založení, provedeném podle zvláštních právních předpisů,²⁾

c) usnesení vlády, kterým se uděluje souhlas se založením podniku.

§ 6

Zrušení podniku

(1) Podnik se zrušuje rozhodnutím zakladatele o zrušení podniku s právním nástupcem nebo bez právního nástupce.

(2) Zakladatel rozhodne o zrušení podniku podle odstavce 1 pouze po předchozím souhlasu vlády.

(3) Zakladatel podnik zruší, jestliže

a) podnik ztratí oprávnění k podnikatelské činnosti, za jejímž účelem byl zřízen, nebo

b) zaniknou předpoklady vyžadované pro činnost podniku zákonem,

(4) Zakladatel podnik může zrušit zejména, jestliže

a) založením nebo přeměnou podniku byl porušen zákon,

b) podnik porušuje ustanovení zakládací listiny týkající se předmětu podnikání, minimální výše kmenového jmění nebo nakládá s majetkem podniku v rozporu s právními předpisy, nebo

c) z jiných důvodů na návrh osoby, která osvědčí právní zájem.

(5) O zrušení podniku z důvodů uvedených v odstavci 3 a 4 může rozhodnout také soud na návrh osoby, která osvědčí právní zájem. Před rozhodnutím o zrušení podniku může soud stanovit lhůtu k odstranění důvodů, pro

které bylo zrušení navrženo.

Přeměna podniku

§ 7

(1) K fúzi nebo rozdělení podniku dochází na základě rozhodnutí zakladatele.

(2) V případech rozdělení podniku rozhodne zakladatel podniku, kteří zaměstnanci zanikajícího podniku se stanou zaměstnanci jednotlivých nástupnických podniků.

(3) Ve věcech neupravených tímto zákonem se při fúzi a rozdělení podniku postupuje obdobně podle ustanovení občanského zákoníku, která upravují přeměnu právnické osoby.

§ 7a

(1) Určený majetek zúčastněných podniků musí být vymezen a zapsán jako určený majetek nástupnických podniků. O případném rozdělení určeného majetku mezi nástupnické podniky rozhodne zakladatel.

(2) Rozhodnutím zakladatele o fúzi podniků není dotčena povinnost podniků požádat o udělení povolení ke spojení podle zákona upravujícího ochranu hospodářské soutěže²⁴). Rozhodnutí o povolení spojení nebo zamítnutí žádosti o vydání takového rozhodnutí je pro podniky a jejich zakladatele závazné.

(3) O fúzi nebo rozdělení podniku zakladatel informuje příslušný odborový orgán nejpozději tři měsíce před fúzí nebo rozdělením podniku. V případě, že v podniku nepůsobí odborová organizace, jsou zaměstnanci o těchto organizačních změnách informováni vhodným a prokazatelným způsobem.

(4) V souvislosti s rozdělením podniku zakladatel vydá zakládací listiny pro nově vzniklé podniky a upraví zakládací listiny podniků, které byly rozdělením dotčeny.

§ 8

(1) Jméno zaniklého podniku přechází na nástupnické podniky v rozsahu stanoveném v rozhodnutí zakladatele o rozdělení.

(2) Není-li z rozhodnutí zakladatele o rozdělení podniku zřejmé, který podnik má právo hospodařit s některou částí jmění zúčastněného podniku, má k této části právo hospodařit společně a nerozdílně každý nástupnický podnik; to neplatí, jde-li o nemovitou věc evidovanou v katastru nemovitostí.

§ 9

Likvidace podniku

(1) Při likvidaci podniku zpeněží likvidátor majetek podniku veřejnou dražbou. Jiným způsobem může likvidátor s

majetkem podniku naložit pouze po předchozím souhlasu zakladatele.

(2) Likvidátor může uzavřít smlouvu o převodu nemovité věci do práva hospodařit jiného podniku, nebo do příslušnosti hospodařit organizační složky státu nebo jiné státní organizace pouze po předchozím souhlasu zakladatele. Likvidátor může po předchozím souhlasu zakladatele uzavřít smlouvu o bezúplatném převodu nemovité věci do práva hospodařit jiného podniku, nebo do příslušnosti hospodařit organizační složky státu nebo jiné státní organizace jen v případech, kdy takový převod nemovité věci přispěje k urychlenému dokončení likvidace převádějího podniku a nebude tím ohroženo plnění jeho dluhů, je-li bezúplatný převod hospodárnější než jiný způsob naložení s nemovitou věcí nebo stanoví-li tak zvláštní právní předpis.

(3) Likvidátor může bezúplatně převést nemovitou věc po předchozím souhlasu zakladatele do vlastnictví územního samosprávného celku nebo sdružení územních samosprávných celků²⁵⁾ pouze v případech, kdy je takový převod nemovité věci ve veřejném zájmu nebo kdy přispěje k urychlenému dokončení likvidace převádějího podniku, aniž by tím bylo ohroženo plnění jeho dluhů.

(4) Likvidátor nesmí nemovitou věc zatížit zástavním právem nebo předkupním právem a nesmí ohledně nemovité věci uzavřít smlouvu o budoucí kupní smlouvě; výjimku z tohoto zákazu může v odůvodněných případech povolit zakladatel.

(5) Likvidátor nabídne zbylý majetek podniku, se kterým se nepodařilo naložit jinak, k bezúplatnému převodu Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových. Likvidátor může takovou nabídku učinit pouze v případě, že jsou vypořádány odvody do státního rozpočtu, daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění a dluhy podniku v likvidaci. Přijme-li Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových nabídku likvidátora, uzavře s ním likvidátor po předchozím souhlasu zakladatele smlouvu o bezúplatném převodu zbylého majetku do jeho příslušnosti hospodařit.

(6) Zakladatel je při svém jednání, jímž ovlivňuje činnost likvidátora, povinen sledovat účel likvidace.

§ 10

Zánik podniku

Podnik zaniká ke dni výmazu z obchodního rejstříku.

ČÁST TŘETÍ

Orgány podniku

§ 11

Orgány podniku jsou ředitel a dozorčí rada.

Ředitel

§ 12

- (1) Ředitel je statutárním orgánem podniku, který řídí činnosti podniku a rozhoduje o všech jeho záležitostech, pokud nejsou zákonem vyhrazeny do působnosti zakladatele.
- (2) Ředitele jmenuje a odvolává⁸⁾ ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu, nebo vláda v těch případech, kdy si toto právo vyhradí, nebo kdy funkci zakladatele vykonává více ministerstev.
- (3) Ředitel jmenuje a odvolává⁸⁾ zástupce ředitele podniku, který v době nepřítomnosti ředitele zastupuje ředitele v plném rozsahu. Jmenuje-li více zástupců, určí současně jejich pořadí. Zástupci ředitele se zapisují do obchodního rejstříku.²⁶⁾
- (4) Ředitel vydává organizační řád podniku, který upravuje vnitřní organizaci podniku a organizaci vnitřního řízení. Ředitel může po předchozím souhlasu zakladatele stanovit, které vnitřní organizační jednotky se zapíší do obchodního rejstříku jako odštěpné závody.
- (5) Ředitel je povinen bez zbytečného odkladu informovat písemně dozorčí radu o skutečnostech, které si vyžádala týkají se podniku a jsou v působnosti dozorčí rady podle tohoto zákona.

§ 12a

- (1) Ředitel je povinen počínat si s péčí řádného hospodáře a zajistit, aby plnění významných strategických, hospodářských, společenských, bezpečnostních a dalších zájmů státu bylo realizováno účelně, hospodárně a efektivně. Poruší-li povinnost péče řádného hospodáře a v důsledku toho získá prospěch, je povinen takto získaný prospěch podniku vydat. Není-li vydání prospěchu možné, nahradí ho ředitel podniku v penězích. Při posouzení, zda ředitel jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v obdobném postavení nebo funkci. Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu podniku; to neplatí, pokud takové rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.
- (2) Vznikne-li v souvislosti s jednáním ředitele podniku újma, nahradí ředitel újmu způsobenou podniku v rozsahu podle zákoníku práce²⁷⁾.
- (3) Je-li v řízení před soudem posuzováno, zda ředitel podniku jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno ředitel, ledaže soud rozhodne, že to po něm nelze spravedlivě požadovat.
- (4) Ustanovení odstavců 1 až 3 se použijí obdobně i pro zástupce ředitele.

Dozorčí rada

§ 13

- (1) Dozorčí rada

a) schvaluje v rozsahu, který určí zakladatel, zásadní otázky koncepce rozvoje podniku (zejména strategii rozvoje

výroby a služeb, investiční a vědecko-technické programy, využití know-how podniku, programy společného podnikání s tuzemskými a zahraničními subjekty atd.) a nakládání s majetkem podniku (mimo určený majetek),

b) projednává výroční zprávu, roční finanční plán, pololetní výsledky hospodaření a přezkoumává roční účetní závěrku podniku a návrh na rozdělení použitelného zisku (vypořádání ztráty); své stanovisko předkládá řediteli a zakladateli,

c) projednává pravidla pro zřizování dalších fondů podniku a dohlíží na hospodaření s fondy podniku; své stanovisko předkládá řediteli a zakladateli,

d) dohlíží na výkon působnosti ředitele a uskutečňování podnikatelské činnosti podniku, zejména zda se podnikatelská činnost podniku uskutečňuje v souladu s právními předpisy a zakládací listinou,

e) vyjadřuje se k návrhu zakladatele na zrušení nebo přeměnu podniku,

f) je oprávněna nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se činnosti podniku a kontrolovat, zda účetní záznamy jsou vedeny řádně v souladu se skutečností,

g) je povinna upozornit ředitele a zakladatele na zjištěné nedostatky; přitom může navrhnout řediteli opatření k nápravě,

h) je povinna na požádání zakladatele poskytnout mu informace nebo provést šetření, a to ve lhůtě jím stanovené.

i) schvaluje auditora,

j) může doporučit zakladateli odvolat ředitele podniku,

k) vyjadřuje se k návrhu statutu a jeho změnám,

l) vykonává další činnosti, které jí určí zakladatel ve statutu podniku.

(2) Dozorčí rada musí mít minimálně tři členy. Jednu třetinu členů dozorčí rady tvoří zaměstnanci podniku, které volí a odvolávají zaměstnanci podniku na základě výsledků voleb. Dvě třetiny členů dozorčí rady do funkce jmenuje a odvolává zakladatel. Dozorčí rada volí ze svých členů předsedu, který svolává jednání dozorčí rady a řídí její činnost. Při volbě předsedy má každý člen dozorčí rady jeden hlas a ke zvolení předsedy je třeba nadpoloviční většiny hlasů všech členů dozorčí rady.

(3) Členové dozorčí rady jsou jmenováni a voleni z řad odborníků a zástupců zaměstnanců podniku. Výkon funkce člena dozorčí rady je nezastupitelný.

(4) Ředitel ani jeho zástupci nemohou být členy dozorčí rady, mohou však být na jednání dozorčí rady přizváni.

(5) Způsob a podmínky volby a odvolání zástupců zaměstnanců stanoví volební řád. Pokud v podniku působí odborová organizace, je volební řád vydáván se souhlasem příslušného odborového orgánu a vlastní volba je zajišťována zaměstnavatelem v součinnosti s příslušným odborovým orgánem. Působí-li u zaměstnavatele více odborových organizací, řídí se jejich vzájemné vztahy zvláštním zákonem.¹⁰⁾ Nepůsobí-li u zaměstnavatele odborová organizace, stanoví způsob a podmínky volby a odvolání zástupců zaměstnanců zaměstnavatel.

(6) Dozorčí rada rozhoduje na základě souhlasu většiny svých členů. O zasedání dozorčí rady se pořizuje zápis,

který podepisuje její předseda. V zápise se uvedou i stanoviska menšiny členů, jestliže tito o to požádají.

(7) Členové dozorčí rady jsou povinni vykonávat svoji působnost s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazením třetím osobám by mohla podniku vzniknout újma. Povinnost mlčenlivosti trvá i po ukončení členství v dozorčí radě.

§ 13a

(1) Vyplývá-li ze zákona nebo statutu, že jednání ředitele vyžaduje souhlas dozorčí rady a dozorčí rada takový souhlas řediteli nedá, nahradí újmu způsobenou podniku ti členové dozorčí rady, kteří nejednali s péčí řádného hospodáře.

(2) Je-li členem dozorčí rady zaměstnanec podniku nebo zaměstnanec zakladatele podniku, nahradí újmu způsobenou podniku v rozsahu podle § 12a odst. 2. Pro účely určení výše náhrady újmy u členů dozorčí rady, kteří jsou zaměstnanci podniku, se vychází z výše jejich výdělku pobíraného v podniku, u členů dozorčí rady, kteří jsou zaměstnanci zakladatele, se vychází z výše jejich výdělku pobíraného u zakladatele; obdobně se určí výše náhrady újmy, kterou nahradí ostatní členové dozorčí rady, a to v závislosti na výši odměny, která jim byla stanovena v souvislosti s výkonem dané funkce.

(3) Jestliže dozorčí rada dá souhlas k jednání podle odstavce 1, avšak podnik v důsledku takového jednání utrpí újmu, nahradí újmu způsobenou podniku ředitel a členové dozorčí rady, kteří nejednali s péčí řádného hospodáře, společně a nerozdílně, a to v rozsahu podle odstavce 2.

(4) Při posuzování, zda členové dozorčí rady jednají s péčí řádného hospodáře, se obdobně použijí ustanovení § 12a odst. 1 a 3.

§ 14

(1) Ředitel podniku, jeho zástupci a členové dozorčí rady nesmějí

a) podnikat nebo vykonávat jinou výdělečnou činnost v předmětu podnikání podniku, a to ani ve prospěch jiných osob, ani zprostředkovávat obchody podniku pro jiného,

b) být členem statutárního nebo kontrolního orgánu právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání,

c) účastnit se na podnikání obchodní korporace se stejným nebo obdobným předmětem podnikání nebo vykonávat ve prospěch této právnické osoby jinou výdělečnou činnost, s výjimkou vlastnictví akcií nabytých v kuponové privatizaci.

(2) Se souhlasem zakladatele mohou ředitel podniku, jeho zástupci a členové dozorčí rady být členem statutárního nebo kontrolního orgánu

a) právnické osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, jedná-li se o právnickou osobu, ve které má podnik majetkovou účast,

- b) jiné právnické osoby, než je obchodní společnost se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, nebo
- c) podniku se stejným nebo obdobným předmětem podnikání, jedná-li se o podnik založený podle tohoto zákona.

(3) Zjistí-li zakladatel nebo dozví-li se o porušení zákazu konkurence podle odstavce 1 nebo 2, odvolá ředitele nebo člena dozorčí rady z funkce; zjistí-li zakladatel nebo dozví-li se, že zákaz konkurence podle odstavce 1 nebo 2 porušil zástupce ředitele, uloží řediteli, aby zástupce ředitele odvolal z funkce. Získají-li v důsledku nedodržení zákazu konkurence uvedené osoby prospěch, vydají takto získaný prospěch podniku; není-li vydání získaného prospěchu možné, nahradí jej v penězích. Tím není dotčeno právo na náhradu újmy.

ČÁST ČTVRTÁ

Práva a povinnosti zakladatele

§ 15

(1) Zakladatel

- a) zakládá a ruší podnik a vydává rozhodnutí o přeměně podniku,
- b) jmenuje a odvolává ředitele, vyjma případu jmenování ředitele vládou, členy dozorčí rady a likvidátora,
- c) schvaluje jednací řád dozorčí rady, stanoví počet jejích členů, délku funkčního období a minimální počet schůzí za rok,
- d) vymezí v příloze zakládací listiny určený majetek včetně jeho položkové specifikace,
- e) může měnit zakládací listinu s výjimkou odnětí majetku, s nímž má podnik právo hospodařit k okamžiku svého založení nebo k okamžiku zápisu změny zakládací listiny do obchodního rejstříku, nestanoví-li tento zákon jinak,
- f) do 3 měsíců ode dne zápisu podniku do obchodního rejstříku vydá statut podniku, v němž určí, ve kterých dalších případech vyžaduje jednání ředitele předchozí souhlas dozorčí rady; statut dále obsahuje pravidla usměrňování hospodářské činnosti podniku, pravidla kontrolní činnosti zakladatele a zásady nakládání s majetkem podniku,
- g) má právo a povinnost požadovat informace o hospodářské činnosti a stavu majetku podniku a na kontrolu a ověřování těchto informací způsobem stanoveným zvláštním předpisem,¹¹⁾
- h) kontroluje, zda potřeby státu, které podnik svou podnikatelskou činností zabezpečuje, jsou zajišťovány účelně a hospodárně,
- i) schvaluje účetní závěrku a výroční zprávu, rozhoduje o rozdělení použitelného zisku (vypořádání ztráty); je-li rozhodnuto o vytvoření fondu zakladatele podle § 19 odst. 1 písm. c) a § 19 odst. 4, zakladatel rozhoduje každoročně o tom, jaká část použitelného zisku podniku, nerozděleného zisku minulých let a fondů podniku, s výjimkou fondů vytvořených podle § 19 odst. 1 písm. a) a b), se v příslušném kalendářním roce přidělí do tohoto fondu,
- j) přebírá likvidační zůstatek v případě zrušení podniku s likvidací; tento zůstatek je povinen bez zbytečného

odkladu převést do státních finančních aktiv,

k) rozhoduje o použití finančních prostředků z fondu zakladatele po předchozím souhlasu vlády,

l) dohlíží na řádný výkon práva hospodařit s majetkem státu, zejména na hospodárné, účelné a efektivní využívání tohoto majetku při provozování podnikatelské činnosti, a kontroluje, jak podnik s tímto majetkem nakládá,

m) napomáhá podnikům zapojit se do programů v oblasti výzkumu, vývoje a inovací podporovaných ze státního rozpočtu nebo z jiných veřejných zdrojů financování.

(2) Zakladatel při výkonu činností uvedených v odstavci 1, které ovlivňují nebo mohou ovlivňovat hospodaření podniku, jedná s péčí řádného hospodáře.

ČÁST PÁTÁ

Majetkové postavení a fondy podniku

§ 16

(1) Majetek podniku může zakladatel podniku odejmout pouze v případech a za podmínek stanovených zákonem.

(2) Podnik vykonává při hospodaření s majetkem podniku práva vlastníka, vlastním jménem jedná v právních vztazích týkajících se majetku podniku a účastní se řízení před soudy a jinými orgány ve věcech týkajících se majetku podniku včetně řízení o určení, zda tu je nebo není vlastnické právo státu k majetku podniku.

(3) Právní jednání vztahující se k majetku podniku učiněná podnikem bez předchozího schválení zakladatele předepsaného tímto zákonem nebo statutem jsou neplatná; této neplatnosti se lze dovolat do šesti měsíců ode dne, kdy se o neplatnosti oprávněná osoba dozvěděla nebo dozvědět měla a mohla, nejdéle však do deseti let od dne, kdy k takovému jednání došlo.

(4) Nabývá-li podnik majetek od jiné osoby než od státu, nabývá jej pro stát a podniku vzniká právo s tímto majetkem hospodařit.

(5) Za dluhy odpovídá podnik majetkem podniku.

(6) Podnik může z majetku podniku poskytnout dary jen k účelům a v rozsahu, v jakém lze podle zvláštního zákona odečíst hodnotu daru od základu daně z příjmů právnických osob.¹²⁾

(7) Podnik může k majetku zřídit zástavní právo pouze s předchozím schválením zakladatele.

(8) Pozemek, s nímž má podnik právo hospodařit, na kterém se nachází pozemní komunikace II. nebo III. třídy či místní komunikace ve vlastnictví územního samosprávného celku²⁵⁾, převede podnik na žádost územního samosprávného celku bezúplatně v nezbytně nutném rozsahu po předchozím souhlasu zakladatele do vlastnictví tohoto územního samosprávného celku. Jinou nemovitou věc, s níž má podnik právo hospodařit, lze bezúplatně darovací smlouvou převést do vlastnictví územního samosprávného celku nebo sdružení územních samosprávných celků²⁵⁾ na návrh zakladatele po předchozím souhlasu vlády. Tento majetek, o jehož převodu vláda rozhodla, se považuje za majetek pro stát trvale nepotřebný.

Nabývání majetku a nakládání s majetkem podniku

§ 17

(1) Zakladatel může v průběhu podnikatelské činnosti podniku rozhodnout o zvýšení nebo snížení rozsahu určeného majetku, vyžadují-li to naléhavé strategické, hospodářské, společenské, bezpečnostní nebo jiné zájmy státu.

(2) S určeným majetkem může podnik nakládat pouze s předchozím schválením zakladatele.

(3) Určený majetek se v účetnictví podniku sleduje odděleně na samostatných analytických účtech.

(4) Podnik je povinen nakládat s majetkem podniku v souladu s pravidly veřejné podpory.

§ 17a

(1) Podnik může nabývat od právnických nebo fyzických osob, od jiných podniků, organizačních složek státu nebo jiných státních organizací pouze věci, které potřebuje k provozování činnosti v předmětu jeho podnikání.

(2) Zakladatel ve statutu podniku stanoví, ve kterých případech vyžaduje smlouva, kterou podnik nabývá nemovitou věc, jeho předchozí schválení. Při úplatném nabývání nemovité věci lze cenu sjednat podle zákona upravujícího ceny²⁸⁾ pouze do výše rovnající se ocenění této nemovité věci podle zákona upravujícího oceňování majetku²⁹⁾. Zakladatel ve statutu podniku určí cenové limity a další podmínky pro nabývání movitých věcí, a to s přihlédnutím k jejich významu a hodnotě. Vyšší cenu nemovité nebo movité věci může podnik sjednat jen po předchozím schválení zakladatele. Podnik je povinen doložit zakladateli před schválením důvody pro sjednání vyšší ceny spolu s doložením zajištění souladu ceny s pravidly veřejné podpory.

(3) Podnik může nabýt majetkovou účast v jiných právnických osobách pouze po předchozím schválení zakladatele.

§ 17b

(1) Podnik je povinen využívat majetek podniku účelně, hospodárně a efektivně k jeho podnikání. Podnik s majetkem hospodaří a nakládá tak, aby svým jednáním majetek nepoškozoval a neodůvodněně nesnižoval jeho rozsah a hodnotu anebo výnos z tohoto majetku.

(2) Podnik pečuje o zachování majetku a jeho údržbu, a pokud to připouští jeho povaha, i o jeho zlepšení nebo rozmnožení. Chrání jej před poškozením, zničením, ztrátou, odcizením nebo zneužitím.

(3) Podnik důsledně využívá všechny právní prostředky při uplatňování a hájení svých práv a práv státu jako vlastníka a při ochraně majetku podniku před neoprávněnými zásahy a včas uplatňuje zejména právo na náhradu škody, právo na vydání bezdůvodného obohacení a další práva k zajištění, zachování a ochraně majetku.

(4) Podnik průběžně sleduje, zda dlužníci včas a řádně plní své dluhy, a zejména včasným uplatněním a vymáháním svých práv zajišťuje, aby nedošlo k promlčení nebo zániku těchto práv. Podnik od dlužníků požaduje úroky z

prodlení a sjednané smluvní pokuty. Podnik není povinen takto postupovat, pokud by byl takový postup v rozporu s péčí řádného hospodáře.

(5) Účetní závěrka podniku musí být ověřena auditorem. Ředitel podniku sdělí písemně zakladateli a dozorčí radě do 1 měsíce od doručení zprávy auditora o ověření účetní závěrky, jaká byla přijata opatření k odstranění nedostatků v této zprávě auditora uvedených.

§ 17c

(1) Má-li podnik ve svém majetku nepotřebnou nemovitou věc, zveřejní tuto skutečnost na internetovém „Portálu veřejné správy“ za účelem informovanosti organizačních složek státu a jiných státních organizací o možnosti převzít takovou nemovitou věc do jejich příslušnosti hospodařit. Projeví-li organizační složka státu nebo jiná státní organizace o převzetí nemovité věci zájem, uskuteční podnik převod nemovité věci do příslušnosti hospodařit této organizační složky státu nebo jiné státní organizace za cenu obvyklou. Bezúplatně převede podnik nemovitou věc do příslušnosti hospodařit organizační složky státu nebo jiné státní organizace po předchozím souhlasu vlády vydaném na návrh zakladatele nebo jiného ministerstva.

(2) Neprojeví-li žádná organizační složka státu nebo jiná státní organizace ve lhůtě 1 měsíce od zveřejnění informace podniku podle odstavce 1 o převzetí nemovité věci zájem, naloží s ní podnik podle dalších ustanovení tohoto zákona.

§ 17d

(1) Při úplatném převodu nemovité věci přímým prodejem předem určenému nabyvateli sjedná podnik cenu nejméně ve výši ceny obvyklé. Nižší cenu může podnik sjednat jen po předchozím schválení zakladatele. Podnik je povinen doložit zakladateli před schválením důvody pro sjednání nižší ceny spolu s doložením zajištění souladu s pravidly veřejné podpory.

(2) V případě určeného nemovitého majetku, s nímž má podnik právo hospodařit, a který slouží k zajištění důležitých bezpečnostních nebo obranných zájmů státu, je zakladatel před udělením souhlasu podle ustanovení § 17 odst. 2 v případě zamýšleného převodu povinen prokazatelně zjistit, zda o takový majetek nemají z důvodu zajištění důležitých bezpečnostních nebo obranných zájmů státu v rámci své působnosti nebo předmětu činnosti zájem jiné organizační složky státu, státní organizace nebo státní podniky.

(3) Zakladatel ve statutu podniku stanoví, ve kterých případech vyžaduje jeho předchozí schválení nakládání s nemovitými věcmi, které nejsou součástí určeného majetku.

§ 17e

(1) Podnik může převést právo hospodařit s věcí z majetku podniku na jiný podnik, potřebuje-li přejímající podnik takovou věc k provozování podnikatelské činnosti. Do příslušnosti hospodařit organizační složky státu nebo jiné státní organizace může podnik převést věc z majetku podniku, pokud organizační složka státu nebo jiná státní organizace potřebují takovou věc k plnění svých úkolů.

(2) Je-li předmětem převodu podle odstavce 1 nemovitá věc, která se převádí do práva hospodařit jiného podniku nebo do příslušnosti hospodařit organizační složky státu či jiné státní organizace bezúplatně, je třeba k takovému převodu předchozí schválení zakladatele převádějícího podniku.

(3) Vláda může ve veřejném zájmu na návrh zakladatele nebo jiného ministerstva rozhodnout, že zakladatel odejme z majetku podniku nemovitou věc podle § 16 odst. 1 a převede ji bezúplatně do příslušnosti hospodařit organizační složky státu nebo jiné státní organizace, která takovou věc nezbytně potřebuje k plnění svých úkolů.

(4) Podnik je povinen nakládat s majetkem podniku podle odstavců 1 a 2 v souladu s pravidly veřejné podpory. V případě nakládání s majetkem podniku podle odstavce 2 je podnik povinen doložit soulad s pravidly veřejné podpory zakladateli.

§ 17f

Je-li to nezbytné pro výkon činností sloužících k zajištění funkce kritické infrastruktury nebo funkce státu při výkonu veřejné moci, na kterých se podílí podnik a právnická osoba, v níž má podnik majetkovou účast a na niž přešel nebo byl převeden majetek nutný pro výkon těchto činností, může zakladatel stanovit, že podnik a tato právnická osoba mají povinnost po přechodnou dobu, nejdéle však po dobu 36 měsíců ode dne účinnosti převodu nebo přechodu takového majetku, spolupracovat na zajištění těchto činností, přičemž vymezí i rozsah a podmínky této spolupráce. Zakladatel může rozhodnout o dřívějším ukončení spolupráce, pokud již není nezbytná k zajištění činností podle věty první. Postup podle tohoto odstavce musí být v souladu s pravidly veřejné podpory a s pravidly zadávání veřejných zakázek.

§ 19

Fondy podniku

(1) Podnik vytváří

- a) rezervní fond,
- b) fond kulturních a sociálních potřeb,
- c) fond zakladatele na základě rozhodnutí zakladatele.

(2) Rezervní fond u podniků zřízených podle tohoto zákona je určen ke krytí ztrát a rizik, k financování výkyvů hospodaření podniku a ke krytí základního přídělu do fondu kulturních a sociálních potřeb u těch podniků, které nemají dostatek zisku nebo vykazují ztrátu. Minimální výše rezervního fondu činí při založení podniku 10 % kmenového jmění, pokud zakladatel nestanoví jinak, a doplňuje se ročně nejméně 10 % z čistého zisku až do dosažení výše určené v zakládací listině.

(3) Fond kulturních a sociálních potřeb podnik tvoří a užívá v souladu s tímto zákonem.

(4) Zakladatel může rozhodnout o tom, že podnik je povinen vytvořit a spravovat fond zakladatele. Rozhodne-li zakladatel o vytvoření fondu zakladatele, doplní pravidla jeho tvorby a užití do statutu podniku. Do fondu

zakladatele podnik převede zakladatelem určenou část nerozděleného zisku minulých let, použitelného zisku podniku a fondů podniku, s výjimkou fondů vytvořených podle odstavce 1 písm. a) a b). Finanční prostředky v tomto fondu mohou být na základě rozhodnutí zakladatele převedeny do státního rozpočtu, do rozpočtu státních fondů k provádění činností podle jiných právních předpisů²³⁾ nebo uvolněny pro krytí odůvodněných potřeb podniku; zakladatel při nakládání s prostředky v tomto fondu zohledňuje dokumenty schválené vládou nebo zakladatelem podniku, které se vztahují k činnosti podniku; toto rozhodnutí zakladatele může být učiněno jen po předchozím souhlasu vlády vydaném na návrh zakladatele. O vládou určenou část prostředků převáděných z fondu zakladatele do státního rozpočtu mohou být překročeny výdaje příslušné kapitoly. Je-li zakladatelem rozhodnuto o vytvoření fondu zakladatele, podnik bez zbytečného odkladu přizpůsobí svou plánovací dokumentaci a koncepci rozvoje této skutečnosti.

(5) Podnik může ze svého použitelného zisku vytvářet další fondy.

ČÁST ŠESTÁ

Přechodná a závěrečná ustanovení

§ 20

(1) Podniky vzniklé podle zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů,¹⁵⁾ se považují za podniky vzniklé podle tohoto zákona ode dne zápisu změny v obchodním rejstříku, je-li jejich zakladatelem ústřední orgán státní správy, který do šesti měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona přizpůsobí zakládací listinu a složení dozorčí rady tomuto zákonu a zašle návrh na zápis změny v obchodním rejstříku a zakládací listinu příslušnému soudu, který vede obchodní rejstřík, v němž je podnik zapsán. Právní poměry podniku se do dne zápisu změny v obchodním rejstříku řídí dosavadními předpisy.

(2) Ve lhůtě uvedené v odstavci 1 může zakladatel, je-li jím ústřední orgán státní správy, rovněž podnik zrušit buď s likvidací, nebo bez likvidace podle zvláštního zákona;⁵⁾ právní poměry těchto podniků, jakož i podniků ke dni účinnosti tohoto zákona v likvidaci se řídí dosavadními předpisy s tím, že ustanovení zákona č. 111/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o dozorčí radě a fondech se nepoužijí.

(3) Vykonává-li funkci zakladatele okresní úřad¹⁶⁾ nebo obec,¹⁷⁾ musí ve lhůtě uvedené v odstavci 1 podnik zrušit buď s likvidací, nebo bez likvidace podle zvláštního zákona;⁵⁾ právní poměry těchto podniků, jakož i podniků ke dni účinnosti tohoto zákona v likvidaci se řídí dosavadními předpisy s tím, že ustanovení zákona č. 111/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o dozorčí radě a fondech se nepoužijí.

(4) Po marném uplynutí lhůty uvedené v odstavcích 1, 2 a 3 zruší podnik soud a nařídí jeho likvidaci. Současně jmenuje likvidátora. Ustanovení odstavce 2 a odstavce 3 části věty za středníkem platí obdobně.

(5) Ustanovení odstavce 4 se nepoužije u podniků založených Ministerstvem obrany, u nichž bylo přede dnem účinnosti tohoto zákona rozhodnuto o privatizaci.

§ 20a

(1) Před vydáním rozhodnutí o zrušení podniku podle § 20 odst. 4 si soud vyžádá stanovisko zakladatele o

současných majetkových a právních poměrech podniku.

(2) Oprávnění zakladatele podle § 20 odst. 2 a 3 není dotčeno, jestliže uplynula lhůta podle § 20 odst. 4 marně proto, že

- a) nebyla dokončena privatizace podniku,
- b) nebylo pravomocně ukončeno správní či soudní řízení, které má zásadní význam pro stanovení majetku, s nímž má podnik právo hospodařit,
- c) nebylo pravomocně ukončeno restituční řízení podle zvláštních právních předpisů,^{17a)}
- d) nemohl být zjištěn nebo oceněn majetek, s nímž má podnik právo hospodařit, nebo
- e) podnik nesplnil podmínky nezbytné pro jeho zrušení vyplývající ze zvláštních právních předpisů.^{17b)}

(3) Ustanovení odstavce 2 nelze použít, pokud soud již vydal rozhodnutí podle § 20 odst. 4.

§ 21

Dluží-li podnik se změněným majetkem pohledávky na daních, odvodech, poplatcích, částkách neoprávněně použitých nebo zadržovaných prostředků státního rozpočtu včetně příslušenství k nim a má-li být tento podnik z rozhodnutí svého zakladatele zrušen, aniž by bylo možno je uhradit i jen z části z majetku podniku nebo jiným způsobem, tyto pohledávky se promíjejí a od vyměření pohledávek dosud nestanovených se upouští. Zakladatel tohoto podniku podá žádost příslušnému správci daně o souhlas s ukončením činnosti,¹⁸⁾ ve které současně osvědčí splnění podmínek pro prominutí podle tohoto ustanovení.

§ 22

Funkci zakladatele Česká pošta, s. p. vykonává Ministerstvo vnitra.

§ 23

(1) Státní podnik tvoří fond kulturních a sociálních potřeb

- a) základním přídělem ze zisku ve výši 1 % z ročního objemu nákladů zúčtovaných na mzdy, náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost a
- b) dalšími přiděly ze zisku.

(2) Nelze-li z důvodu ztráty nebo nedostatku zisku využít ke krytí základního přídělu do fondu postup podle ustanovení § 19 zákona o státním podniku, nebo jsou-li prostředky rezervního fondu nedostačující, vytvoří státní podnik fond i v nižší výši, kterou umožňuje výše zisku nebo zůstatek rezervního fondu.

(3) Zdrojem fondu kulturních a sociálních potřeb jsou i splátky zápůjček poskytnutých z fondu kulturních a sociálních potřeb, náhrada škod a pojistná plnění od pojišťovny vztahující se k majetku pořízenému z fondu

kulturních a sociálních potřeb a peněžní dary poskytnuté do fondu kulturních a sociálních potřeb.

(4) Použití fondu kulturních a sociálních potřeb stanoví právní předpis, kolektivní smlouva, kolektivní dohoda nebo vnitřní předpis.

(5) Na plnění z fondu kulturních a sociálních potřeb není právní nárok.

§ 24

(1) Pro podniky vzniklé podle tohoto zákona se nepoužijí 47b a 47c zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.

(2) Na rozhodování zakladatele podle tohoto zákona se nevztahují předpisy o správním řízení.

§ 25

Zrušují se:

1. zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku, ve znění zákona č. 92/1991 Sb. a zákona č. 119/1995 Sb.,
2. § 761 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

§ 26

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 1997.

Zeman v. r.

Havel v. r.

Klaus v. r.

²⁾ § 25 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

³⁾ § 126 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁾ § 11 odst. 1 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění zákona č. 210/1993 Sb.

⁸⁾ § 33 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁾ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁾ Zákon č. 255/2012 Sb., o kotrole (kontrolní řád).

- ¹²⁾ § 20 odst. 8 zákona ČNR č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 259/1994 Sb.
- ¹⁵⁾ Zákon č. 111/1990 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.
- ¹⁶⁾ § 19 písm. a) zákona ČNR č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění zákona č. 321/1992 Sb. a zákona č. 254/1994 Sb.
Nařízení vlády č. 270/1994 Sb., kterým se stanoví přechodné období pro výkon funkce zakladatele státních podniků okresními úřady, ve znění pozdějších předpisů.
- ¹⁷⁾ § 14 odst. 1 písm. f) zákona ČNR č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění zákona č. 302/1992 Sb.
- ^{17a)} Například zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.
- ^{17b)} Například zákon č. 563/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 97/1974 Sb., o archivnictví, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. 284/1992 Sb., o opatřeních hospodářské mobilizace.
- ¹⁸⁾ § 35 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- ¹⁹⁾ Např. zákon č. 137/1995 Sb., o ochranných známkách, zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění zákona č. 519/1991 Sb.
- ²⁰⁾ Zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách.
- ²¹⁾ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- ²³⁾ Například zákon č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu, ve znění pozdějších předpisů.
- ²⁴⁾ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů.
- ²⁵⁾ § 46 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
§ 24 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- ²⁶⁾ § 42 písm. c) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.
- ²⁷⁾ § 257 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- ²⁸⁾ Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů.
- ²⁹⁾ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

